



HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

Column Jan van Ginkel

Wormen en aarde, normen en waarden

Sinds kort hebben wij een 4^e afvalcontainer, eigenlijk een 2^e groengekleurde container. In feite is hij niet bedoeld voor 'afval'. Bovendien heeft het ding als enige van de 4 een naam: hungry bin, letterlijk vertaald hongerige bak. Vrij vertaald: de hongerlap of vreetschuur. De Drenten zeggen dan: hongerlieder, -milt, -wolf, -hals, -labbe, Jan Vreet. Of het zo'n vaart gaat lopen is nog afwachten, want onze bak moet op gang komen. Dat wil zeggen dat de honderden wormen in de bak zich zo thuis moeten gaan voelen dat zij ons tuin- en keukenafval omzetten in wormenmest. Afval is daarmee gepromoveerd tot grondstof waarmee wij de bodem van ons erf willen verbeteren.

Een echte kringloopsamenleving produceert geen afval, maar alles wat 'over' is, wordt weer gebruikt. Deftiger lieden spreken over circulaire economie, een begrip dat naar voren komt in de discussies over de veranderingen in het klimaat door opwarming van de aarde en in de gesprekken over de uitstoot van bijvoorbeeld stikstof. (Daar ben ik weer!)

Door met de hungry bin te weken, verkleinen wij de inhoud van de bekende gft-container en dragen een mini-steentje bij aan de verkleining van de Nederlandse afvalberg. Jarenlang hebben wij op ons erf een hoek ingericht gehad voor composthopen. Helaas kan ik al een aantal jaren deze hopen niet meer bewerken. Nu gaan ze beetje bij beetje in de hungry bin.

Ons erf bestaat uit een tip met bomen en struiken, enkele grasveldjes met meer kruiden dan gras en bloemenborders met streekplanten en tuinplanten. De grond is aan de kant van de kapschuur droger en zandiger dan in de tip. In het 'tipbosje' heeft zich een flinke strooisellaag gevormd, waarvan het onderste deel (te) langzaam verteert. Om die vertering te versnellen willen we wormenmest, met daarin kleine wormen en wormeneitjes, verspreiden. De omzetting van de lagen blad zorgt voor een organisch-vruchtbare bodem waar alle planten van profiteren. In een dergelijke bodem komen veel bodemdierjes voor, die trekken insecten, mollen, muizen en vogels aan die op hun beurt de bodem weer omwoelen waardoor die nog beter wordt. Zo willen we ook omgaan met de grasveldjes. De bollen en stinsenplanten in de bodem zullen dan rijker bloeien en zich sneller vermeerderen. Door bijna veertig jaar tuinieren is ons erf al heel afwisselend geworden, met veel soorten planten en dieren.

Dit proces is dus gaande, maar de toenemende verstikstofing en verzuring (daar ben ik opnieuw) van de grond vraagt om meer maatregelen. Wij zetten de wormenmest in. Een andere, ook in natuurgebieden toegepaste vorm van bodemverbetering is het strooien van steenmeel. De mineralen in de gemalen steen stimuleren de omzetting van de opgehoopte strooisellaag in voor de plant opneembare stoffen. De verzuring van de bodem neemt dan af. Ik heb mijn aarzelingen bij het grootschalig gebruik van steenmeel vanwege de aantasting van het gebied waar de steen wordt gewonnen en vanwege het transport ervan over grote afstanden.



HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

Orveltejournaal

Kringloop is pas echt effectief op lokale en regionale schaal. Dat doet mij denken aan oude ideeën voor de invulling van het 'thema Orvelte'. Orvelte als voorbeeld van een kleinschalige op voedselproductie gerichte coöperatieve onderneming die waar mogelijk volgens het circulaire principes werkt en dat praktisch laat zien aan de bezoekers. Voorlichting en educatie hierover vinden plaats in een authentiek decor. De oude landbouw en dorpseconomie was immers eeuwenlang voor een groot deel gestoeld op kringloop. Zonder te romantiseren of te idealiseren en zonder de misvattingen over een gesloten economie en zelfvoorziening te hanteren, zou er een boeiend kringloopmodel op mogelijk moeten zijn.

Op dit moment trekt Corona alle aandacht naar zich toe. Daar kan geen klimaatdiscussie of stikstofcrisis tegenop. Kunnen we nog langer treuzelen, maatregelen uitstellen en ruziën om punten en komma's. Ons verliezen in de strijd om de normen en de berekeningen daarvan. Daar wordt de bodem, letterlijk de basis van ons bestaan, niet beter van. Wel kunnen we persoonlijk kleine stappen zetten door onze bodem met het nodige respect te behandelen. Hoe meer we met de kringlopen meewerken, hoe minder plagen en ziekten er zullen opdoemen. O, ja die rupsen ..Nu het voorjaar doorbreekt zal de discussie over de processierupsen weer toenemen. Pardon de discussie over de bestrijding, de kosten en methodes. Er zal weer een hype ontstaan rond de overlast. Waarschijnlijk is al weer vergeten dat er projecten met biologische 'bestrijding' hebben uitgewezen te werken. Die 'bestrijding' bestaat uit bloem- en insectenrijke bermen en nestgelegenheid voor vogels, vleermuizen en schuilgelegenheid voor kleine zoogdieren. De waarde die wij hechten aan een gezonde leefomgeving zal het waarschijnlijk weer afleggen tegen de waarde die wij hechten aan het gemak waarmee wij willen leven. Welke waarden bij goed rentmeesterschap horen, komt in het discours niet aan de orde.

Jan van Ginkel